

ABSTRAKT

Konce slov se někdy považují za příležitostně významné v závislosti na přítomnosti či nepřítomnosti vázaných morfémů. U těchto pozic ve slově často dochází k rušivým fonologickým procesům (jako je například vynechání fonémů nebo asimilace), ale ty mohou být částečně blokovány právě přítomností vázaných morfémů. Některé studie naznačují, že tyto procesy by mohly být aktivní i v sublexikonu (bez přístupu k významu slov). Zkoumání tohoto fenoménu se doposud zaměřovalo jen na monolingvní mluvčí, a neexistuje tedy mnoho informací o tom, jestli se tyto efekty vyskytují i u studentů angličtiny jako druhého jazyka. Tato diplomová práce se pokouší tuto mezeru ve výzkumu alespoň částečně zaplnit, a zaměřuje se proto na percepční významnost konců slov u studentů angličtiny jako druhého jazyka, jejichž mateřským jazykem je čeština.

Metodologie této práce je vystavěna na metodologii použité u Cilibrašiho (2015). Testování byli dospělí studenti angličtiny jako druhého jazyka na rozličných úrovních jazykové pokročilosti (konkrétně na úrovních B1, B2 a C1). Během experimentu poslouchali dvojice tzv. neslov a stisknutím jedné z kláves se rozhodli, zda jsou tato dvě neslova stejná či jiná. Testovali se také tři odlišné podmínky neslov: neslova s potenciální morfologickou informací, neslova bez morfologické informace a kontrolní skupina.

Očekávali jsme, že reakční časy budou závislé na přítomnosti vázaných morfémů tak, že reakce na neslova s potenciální morfologickou informací bude delší. Naším dalším předpokladem bylo, že svou roli v rychlosti reakce bude hrát také úroveň jazykové pokročilosti v angličtině a že pokročilí studenti angličtiny budou v rychlosti reakce blíže rodilým mluvčím.

Tato studie se nevyhnutelně značila najít také podklady pro jeden ze dvou druhů vnímání slov, co se týče rozkladu ohebných sloves na slovní kmen a afixy: aplikace pravidla či ukládání slov jako jednotek. V neposlední řadě se tato práce pokusila srovnat naše výsledky s výsledky Cilibrasioho studie na vnímání konců slov u rodilých mluvčích angličtiny a interpretovat potenciální odlišnosti.

Datová analýza potvrdila, že i u studentů angličtiny lze pozorovat efekty konců slov v sublexikální rovině a že konce slov jsou i u nich příležitostně významné v závislosti na přítomnosti či nepřítomnosti potenciální morfosyntaktické informace. Reakční časy odrážely přítomnost vázaných morfémů tak, že reakce na neslova s potenciální morfologickou informací byla u všech jazykových úrovní delší. Data také potvrdila vliv fonotaktických pravděpodobností na reakční časy (reakční časy na jednotlivá neslova korelovala s fonotaktickými pravděpodobnostmi těchto neslov). To nás vedlo k závěru, že při percepci konců slov dochází nejen k morfemickému rozkladu, ale projevují se zde i jisté frekvenční efekty, které mají na reakční časy obdobný vliv.

V rozporu s naší hypotézou o jazykové pokročilosti byly rozdíly mezi jednotlivými podmínkami neslov v každé jazykové skupině identické. Tento výsledek naznačuje, že studenti angličtiny jako druhého jazyka se chovají stejně jako monolingviní mluvčí, když v angličtině zpracovávají ohebné vázané morfémy, a že při učení jazyka používají během percepce konců slov stejnou strategii již od relativně nízké jazykové úrovně. Tuto strategii užívají všechny subjekty implicitně, a nejspíše tedy půjde o výsledek automatického nevědomého zpracovávání.